

Хөвсгөл аймаг дахь
Төрийн аудитын газар

“ОРОН НУТГИЙН ТӨСВИЙН 2024 ОНЫ ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ”

ХУРААНГУЙ ТАЙЛАН

Аудитын код: ХӨА-2025/06-21-ШТА-ГА

Аудитын гол дүгнэлт:

Сүүлийн таван жилд орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлсэн төсөл арга хэмжээний хүрээнд бий болсон 7.2 тэрбум төгрөгийн хөрөнгийн үр өгөөж хангалтгүй байна.

Тайланг Хөвсгөл аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, Засаг дарга, Засаг даргын Тамгын газар, Бүс, орон нутгийн хөрөнгө оруулалт, бодлого төлөвлөлтийн хэлтэс, Мөрөн сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, Мөрөн сумын Засаг дарга, Орон нутгийн өмчийн газар, Газрын харилцаа, барилга хот байгуулалтын газар Хөвсгөл барилга захиалагчийн хяналтын төв ААТҮГ-т тус тус хүргүүлсэн.

Аудитын тайлангийн дэлгэрэнгүйг open.audit.mn цахим хаягаар орж үзнэ үү.

Мөрөн сум
2025 он

Ерөнхий мэдээлэл:

Аудитыг Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрх, УИХ-ын Төсвийн байнгын хорооны 2024 оны "Аудитын сэдэв батлах тухай" 05 дугаар дугаар тогтоол, МУЕА-ын 2024 оны "Аудитын жилийн төлөвлөгөө батлах тухай" 108 дугаар тушаал, Хөвсгөл аймаг дахь Төрийн аудитын газрын 2025 оны гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөг үндэслэн гүйцэтгэсэн.

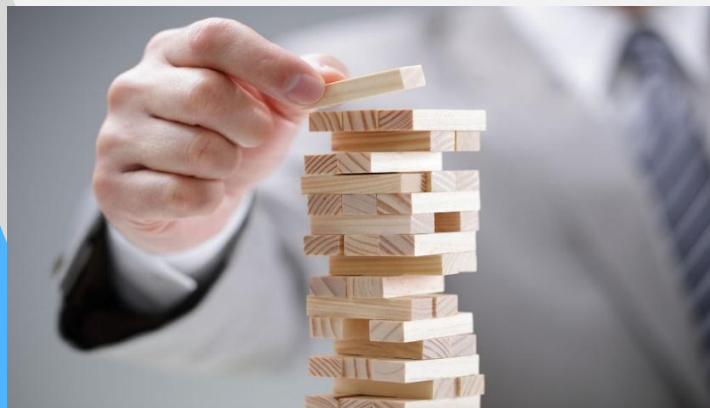
Хөвсгөл аймгийн 2024 оны төсвийг аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын 2023 оны 12 дугаарын сарын 01-ны өдөр баталж, 2024 оны 09 дүгээр сарын 23-ны өдөр тодотгол оруулсан байна. Төсвийн тодотголын дараах дүнгээр Хөвсгөл аймагт 2024 онд орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 8,510.4 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй тайлант онд 4,282.1 сая төгрөгийн санхүүжилт олгох 45 төсөл, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлаас тогтоосон байна.

Сумдын тухайд Алаг-Эрдэнэ, Мөрөн, Цагаан-Уул, Цэцэрлэг, Эрдэнэбулган сумд 2,137.2 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 95 төсөл, хэмжээг тайлант онд хэрэгжүүлэхээр баталсан байна.

Аймаг, сумдын хэмжээнд хэрэгжүүлэхээр баталсан 10,647.6 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 140 төсөл, арга хэмжээнээс 5,819.4 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 125 төсөл, арга хэмжээ шинээр хэрэгжих, 4,828.2 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 15 төсөл, арга хэмжээ шилжих хөрөнгө оруулалт байна.

Аймаг, сумдын хэмжээнд хэрэгжсэн нийт төсөл, арга хэмжээнүүдээс тайлант онд 6,970.5 сая төгрөгийн төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 116 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжиж дууссан буюу нийт төсөл, арга хэмжээнүүдийн 82 хувь нь төлөвлөсөн үр дүнд хүрсэн байна.

Аудитыг Хөвсгөл аймгийн болон Мөрөн сумын төсвийн хөрөнгө оруулалтыг хамруулан нийт хөрөнгө оруулалтын 90 хувьд гүйцэтгэсэн.

Төлөвлөлт:

Аймгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтын тухайд: Тайлант онд шинээр хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн 4,133.4 сая төгрөгийн 34 төсөл арга хэмжээнүүдийн 0.7 хувь нь өмчлөлд бүртгэх боломжгүй, 8.0 хувь нь техникийн тодорхойлолт, ажлын даалгаваргүй, 51.5 хувь нь хэрэгцээ шаардлагад үндэслээгүй, 61.1 хувь нь зураг, төсөвгүй, 26.7 хувь нь Хөвсгөл аймгийн хөгжлийн 2024 оны төлөвлөгөөнд нийцээгүй төсөл, арга хэмжээнүүд байгаа бол **нийт хөрөнгө оруулалтыг олон нийтээр хэлэлцүүлээгүй** байна. /сая төгрөгөөр/

Хууль тогтоомж, бодлогод нийцээгүй, төлөвлөлтийн шаардлага хангаагүй төсөл, арга хэмжээ

Мөрөн сумын төсвийн хөрөнгө оруулалтын тухайд:

Шинээр хэрэгжүүлэхээр баталсан 1,333.7 сая төгрөгийн төсөвт өртөгтэй 36 төсөл, арга хэмжээнүүдийн 63 хувь нь батлагдсан зураг төсөвгүй, 80 хувь нь хэрэгцээ шаардлагад үндэслээгүй, 8.3 хувь нь өмчлөлд бүртгэх боломжгүй төсөл, арга хэмжээнүүд байгаа бол шинээр хэрэгжүүлэх нийт төсөл, арга хэмжээнүүдийг олон нийтээр хэлэлцүүлээгүй буюу Төсвийн тухай хуулийн 29, 29¹ дүгээр зүйлд заасан хуулийн шаардлагад шинээр хэрэгжүүлсэн төсөл, арга хэмжээнүүд нийцээгүй байна.

/сая төгрөгөөр/

Хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжих төсөл, арга хэмжээнүүдийг хууль, журамд заасны дагуу төлөвлөхгүй байгаагаас хэрэгжсэн төсөл, арга хэмжээний гүйцэтгэлд дараах сөрөг нөлөөнүүдийг үзүүлсэн байна. Үүнд:

1. Аймгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтын 4төсөл, арга хэмжээний төсөвт өртгийг 549.6 сая төгрөгөөр нэмэгдүүлж тодотгосон,
2. Аймгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтын Нэгдсэн эмнэлгийн угаалгын байрны их засвар болон Сод-Эрдэм хүүхдийн сургуулийн дээврийн засварын ажлын иж бүрэн төлөвлөж хийгээгүйгээс дахин хөрөнгө оруулалт хийх шаардлага үүссэн.
3. Мөрөн сумын төсвийн хөрөнгө оруулалтын 313.7 сая төгрөгийн 2 төсөл, арга хэмжээний ашиглалт, хадгалалтыг төлөвлөөгүйгээс хүрээнд бий болсон хөрөнгө эвдэрч гэмтсэн байдалтай байна.

Аудитаар сүүлийн 5 жилд хэрэгжсэн хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээнүүдийн үр дүнг тооцож үзэхэд сүүлийн 5 жилд хэрэгжсэн 11,738.4 сая төгрөгийн 118 төсөл, арга хэмжээнээс 6,197.0 сая төгрөгийн 61 төсөл, арга хэмжээ буюу 52 хувь нь өмчлөл үүсгээгүй бол 1,061.3 сая төгрөгийн 22 төсөл, арга хэмжээ ашиглалтгүй, үр өгөөжгүй байна.

Аймгийн болон Мөрөн сумын Засаг дарга хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжих төсөл, арга хэмжээг хууль, тогтоомжид нийцүүлэн төлөвлөх, иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал нь төлөвлөлтийн шаардлага хангасан эсэхийг хянан, батлах чиг үүргээ хэрэгжүүлэхгүй байгаагаас хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжсэн төсөл, арга хэмжээнүүдийн үр дүнд сөргөөр нөлөөлж, төсвийн үр ашгийг бууруулж байна.

Гүйцэтгэл:

Аймгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтын тухайд:

Тайлант онд олгохоор баталсан 45 төсөл, арга хэмжээний 4,282.4 сая төгрөгийн санхүүжилтээс 41 төсөл, арга хэмжээний санхүүжилтэд 3,601.6 сая төгрөгийг олгож санхүүжилтийн гүйцэтгэл 84 хувьтай, 30 төсөл, арга хэмжээ хэрэгжиж нийт төсөл, арга хэмжээнүүдийн 67 хувь нь төлөвлөсөн үр дүнд хүрсэн байна.

Энэ нь өмнөх оны хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжсэн төсөл, арга хэмжээнүүдийн гүйцэтгэлээс 22 хувиар буурсан үзүүлэлт болж байна.

Аймгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжсэн төсөл, арга хэмжээнүүдийн санхүүжилтийг олгохдоо ажлын гүйцэтгэлд үндэслэн олгосон байна.

Мөрөн сумын төсвийн хөрөнгө оруулалтын тухайд:

Мөрөн сумын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар тайлант онд 39 төсөл, арга хэмжээнд 1,691.8 сая төгрөгийн санхүүжилт олгохоор баталж, гэрээ байгуулсан 36 төсөл, арга хэмжээнд 1,609.1 сая төгрөгийн санхүүжилт олгож санхүүжилтийн гүйцэтгэл 99.6 хувьтай, 36 төсөл, арга хэмжээ бүрэн хэрэгжиж нийт хөрөнгө оруулалтын 92 хувь төлөвлөсөн үр дүнд хүрсэн байна.

Санхүүжилтэд хийсэн хяналтаар 10, 13, 14 дүгээр багуудын гэрлэн хаяг төсөл, арга хэмжээний гэрээнд заасан барьцаа хөрөнгө 0.3 сая төгрөгийг суутгаагүй зөрчил илэрч байна. Зөрчилд зөвлөмж хүргүүлэхээр шийдвэрлэлээ.

Дээрх зөрчлийг эс тооцвол Мөрөн сумын төсөл, арга хэмжээнүүдийн санхүүжилтийг ажлын гүйцэтгэлд үндэслэн олгосон байна.

Өмч бүртгэл:

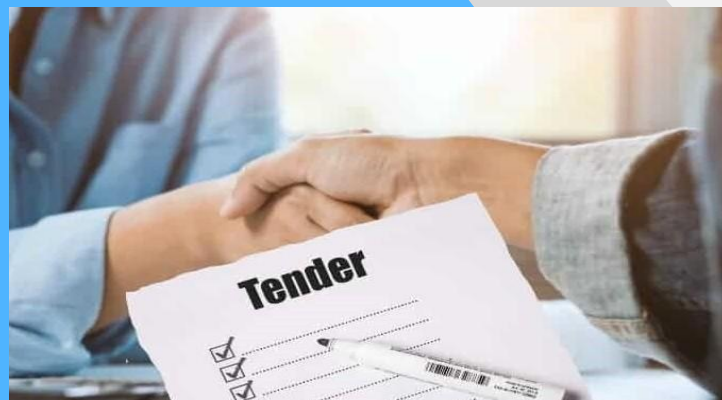
Тайлант онд аймгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хийгдсэн 6 төсөл, арга хэмжээний 161.5 сая төгрөгийн хөрөнгө, Мөрөн сумын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хийгдсэн 33 төсөл, арга хэмжээний 1,499.0 сая төгрөгийн хөрөнгийг тус тус нягтлан бодох бүртгэлд тусгасан бол аймгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хийгдсэн 3 төсөл, арга хэмжээний хүрээнд бий болсон 440.5 сая төгрөгийн хөрөнгийг өмчид бүртгүүлээгүй бол УСНББОУС-ын дагуу капиталжуулах ажлыг 1,004.7 сая төгрөгийн 7 засварын ажилд зохион байгуулаагүй байна. Зөрчилд холбогдох зөвлөмжийг хүргүүлэв.

Худалдан авах ажиллагаа:

Тайлант онд аймгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжих 4,896.7 сая төгрөгийн 35, болон Мөрөн сумын орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжих 1,269.3 сая төгрөгийн 33 нийт 6,165.8 сая төгрөгийн 68 төсөл, арга хэмжээнд худалдан авах ажиллагаа зохион байгуулсан байна. Худалдан авах ажиллагаанд хийсэн хяналтаар анхаарал татахуйц зөрчил илрээгүй ба хууль тогтоомжийн нийцэлтэй холбоотой дараах зөрчил илэрсэн. Үүнд:

1. Аймгийн болон Мөрөн сумын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжсэн төсөл, арга хэмжээний худалдан авах ажиллагааг явуулахдаа Худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөнд заасан хугацааг огт баримтлаагүй,
2. Аймгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжсэн төсөл, арга хэмжээнүүдийн худалдан авах ажиллагааг явуулахдаа тендер шалгаруулалтын захиалагчаар баримт бичгийг баталгаажуулаагүй,
3. Мөрөн сумын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжсэн 1 төсөл, арга хэмжээний гэрээг тендерийн хүчинтэй хугацаанд байгуулаагүй байна.

Дээр дурдсан зөрчлүүдийг тооцвол худалдан авах ажиллагааг хууль, журамд заасны дагуу явуулж, шаардлага хангасан гүйцэтгэгчдийг сонгон шалгаруулж ажилласан байна.

Хяналт:

Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжсэн барилга байгууламж, засварын төсөл, арга хэмжээнүүдэд тавих хяналтыг гэрээний үндсэн Хөвсгөл Барилга захиалагчийн хяналтын төв, болон зураг, төсөв зохиогч, аймгийн Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газар хяналт хэрэгжүүлж, ашиглалтад хүлээн авах ажлыг аймаг, сумын Засаг даргын захирамжаар байгуулагдсан комисс /аймгийн хөрөнгө оруулалтын тухайд Газрын харилцаа барилга хот байгуулалтын газраар ахлуулсан/ хэрэгжүүлж ажилласан байна.

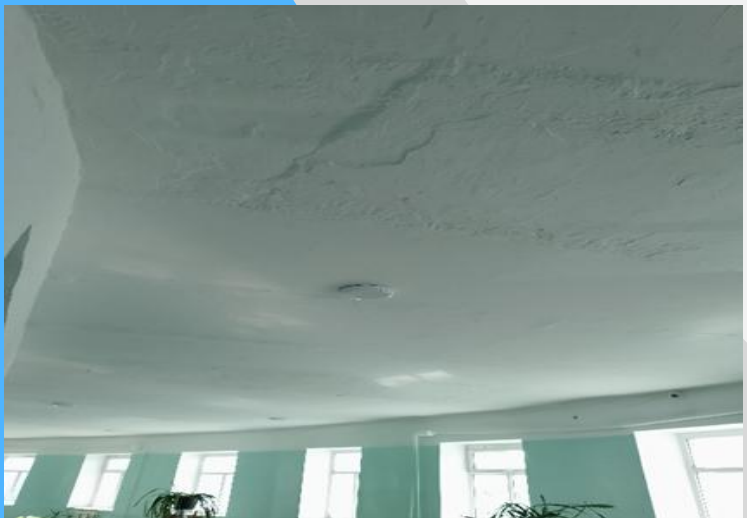
Барилга байгууламжаас бусад төсөл, арга хэмжээний захиалагчаас байгуулсан ажлын хэсэг хяналт хэрэгжүүлж ажлыг хүлээн авсан ба ажлын хэсэгтэй холбоотой зөрчил байхгүй байна.

Харих барилга байгууламж, засварын ажилд олон талын хяналт хэрэгжиж байгаа боловч аудитаар төсөл, арга хэмжээний гүйцэтгэлтэй дараах зөрчлүүд илэрч байна. Үүнд:

1. Аймгийн орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжсэн Музей, Номын сангийн байрны сантехникийн засвар төсөл, арга хэмжээг Хөвсгөл Мичид ХХК 199.5 сая төгрөгөөр гүйцэтгэхдээ ган радиатор/8 секцтэй паар/ 38 ширхгийг суурилуулах байснаас 22 ширхгийг суурилуулж 16 паар суурилуулаагүй, халаалтын хоолойнуудын холболтуудыг холбох хэрэгсэл ашиглалгүй шууд гагнаж холбосон байна. Үүнд Хөвсгөл барилга захиалагчийн хяналтын төв хяналтыг хангалтгүй хэрэгжүүлсэн байна.

2. Аймгийн орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжсэн Биеийн тамир, спортын газрын заалны их засвар төсөл, арга хэмжээг Энх халиун сервис ХХК 292.3 сая төгрөгөөр гүйцэтгэхдээ шалны ажлыг зохиогчийн зөвшөөрөлгүй өөрчилж, коридорын тааз ханыг хусаж цэвэрлээгүй өнгөлгөө замаск хийж тэгшлэлгүй будсан, шалны ажлын лак өнгөлгөө хангалтгүй /эсвэл нимгэрсэн/ байна. Үүнд Хөвсгөл барилга захиалагчийн хяналтын төв, зураг, төсөв зохиогч хяналтыг хангалтгүй хэрэгжүүлсэн байна.

3. Аймгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжсэн Аймгийн Баяр наадмын талбайн хиймэл ногоон зүлэг, гүйлтийн зам засвар шинэчлэлт төсөл, арга хэмжээг Эйч Би Эс ХХК 250.0 сая төгрөгөөр гүйцэтгэхдээ гүйлтийн замын ажлыг өнгө үзэмжгүй хавтан хоорондын амлагаа болон хуучин зам хоорондын амлагааг жигд түвшинд хийгээгүй, тэгш хэмгүй /овон, товон/ хийсэн байна. Үүнд Хөвсгөл барилга захиалагчийн хяналтын төв хяналтыг хангалтгүй хэрэгжүүлсэн байна.

4. Аймгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжсэн Хүүхдийн цэцэрлэгийн дээврийн их засвар /Мөрөн сум 8-р баг 8 дугаар цэцэрлэг/ төсөл, арга хэмжээг Бунбах ХХК 141.2 сая төгрөгөөр гүйцэтгэхдээ ханын доод хаяавч хэсгийг битүүлээгүй, дээврийн гарнизны хэсэг нь хийцэл муутай, дээврийн хэсэг нь зарим хэсгээрээ ханын дулаалгатай хэт ойртсон байгаа нь гоёлын өлзий хээтэй төмөр булан байрлуулах зайгүй болгосон, мөн цонх болон сайдинг хоорондын зайг битүүлээгүй, цонхны хаялга төмрийг зарим цонхонд хийгээгүй, барилгын хойд хэсэгт байшингийн суурь хэсгээс ургасан модыг авалгүй дулаалгыг тойруулж хийсэн байна. Үүнд Хөвсгөл барилга захиалагчийн хяналтын төв хяналтыг хангалтгүй хэрэгжүүлсэн байна.

5. Аймгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжсэн Эрдэнэбулган сумын Сумын төвд нэгдсэн халаалт холбох байгууллагын дотоод сантехникийн их засвар төсөл, арга хэмжээг Их хорьдол групп ХХК гүйцэтгэхдээ гэрээнд заасан 2024.05.10 - 2024.12.25 хугацаанд хийж дуусгаагүй байна. Үүнд Хөвсгөл барилга захиалагчийн хяналтын төв хяналтыг хангалтгүй хэрэгжүүлсэн байна.

6. Аймгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжсэн Хатгал тосгоны Ерөнхий боловсролын бага сургуулийн засвар, дулаалга, Хатгал тосгоны Ерөнхий боловсролын бага сургуулийн засвар, дулаалга, Арбулаг сумын Хүүхдийн цэцэрлэгийн барилгын дулаалга засвар төсөл, арга хэмжээнүүдийг гүйцэтгэхдээ аянга зайлуулагчийг хийгээгүй /эсхүл дулаалгын хөөсөнцөр хавтанг гадна талаас нь шууд тогтоосон/ байна. Үүнд аймгийн Газрын харилцаа, барилга, хот байгуулалтын газар, Улсын комисс хяналтыг хангалтгүй хэрэгжүүлсэн байна.

Дээрх зөрчлүүд нь Барилгын тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.5, Засгийн газрын 2017 оны 170 дугаар тогтоолоор баталсан "Барилгын ажлын захиалагчийн дүрэм"-ийн 3.11, Барилга, хот байгуулалтын сайдын 2016 оны А/178 дугаар тушаалаар баталсан "Барилгын ажилд зураг төсөл зохиогчийн хяналт тавих дүрэм"-ийн 3.1, баталсан Засгийн газрын 2021 оны 212 дугаар

тогтоолоор баталсан “Барилга байгууламжийг ашиглалтад оруулах дүрэм”-ийн 5.1.3 -т заасан чиг үүргээ хяналтын чиг үүрэг бүхий байгууллагууд хангалтгүй хэрэгжүүлснээс шалтгаалан гарсан байна.

Олон талын шат дараатай хяналт хэрэгжиж байгаа боловч барилгын ажлын гүйцэтгэл зарим талаар хангалтгүй байгаа нь тогтолцооны гэхээсээ илүү хяналт хэрэгжүүлэгч байгууллагууд нь үр нөлөөтэй хяналт хэрэгжүүлэхгүй байгаагаас шалтгаалсан байна гэж үзэх нөхцөл болж байна.

Захиалагчийн хяналтаас гадна зохиогч нь цаг тухай бүр тэмдэглэл үйлдэж хяналт хэрэгжүүлдэггүй, зураг, төсөвт өөрчлөлт орох тохиолдол бүрд хяналт хийж зөвшөөрөл өгдөггүй, ажил хийгдэж дууссаны дараа энэ тухай дүгнэлт гаргаж санхүүжилт авсан тохиолдол цөөнгүй байна.

Дээр дурдсан нөхцөл байдлуудаас үндэслэн аймгийн Засаг дарга нь барилга байгууламж засварын ажлын бүх талын хяналтын үр нөлөөг сайжруулах, хариуцлагыг нэмэгдүүлэх арга хэмжээ авах зайлшгүй шаардлага үүссэн байна гэж дүгнэлээ.

Өмнөх аудитаар өгсөн аудитын шийдвэрийн хэрэгжилт:

Төрийн аудитын газраас 2024 онд гүйцэтгэсэн “Улс, орон нутгийн төсвийн 2023 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүн” аудитаар орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалттай холбоотой 4 албан шаардлага, 6 зөвлөмжийг 6 албан тушаалтанд хүргүүлж албан шаардлага, зөвлөмжийн биелэлтийг хүлээн авч хэрэгжилтийг тооцож ажилласан.

Өмнөх аудитаар өгсөн албан шаардлага, зөвлөмж болон аудитаар илэрсэн зөрчлийг харьцуулан дүн шинжилгээ хийхэд өмнөх аудитаар өгсөн нийт зөвлөмж, албан шаардлагыг үр нөлөөтэй хэрэгжүүлээгүй байна.

Өмнөх аудитаар өгсөн зөвлөмж, албан шаардлагыг хэрэгжүүлээгүй, барилга байгууламж, засварын ажилд тавих бүх талын хяналтыг үр нөлөөтэй хэрэгжүүлээгүй байгаа нь аймгийн Засаг даргаас энэ талаар арга хэмжээ авч, аудитын шийдвэрийн хэрэгжилт, захиалагчийн болон зохиогчийн хяналтын үр нөлөөг сайжруулах, хариуцлагыг нэмэгдүүлэх шаардлагатай байгааг харуулж байна.

Аудитын дүгнэлт:

1. Аймгийн Засаг дарга нь хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжих төсөл, арга хэмжээг хууль, тогтоомжид нийцүүлэн төлөвлөх, аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал нь төлөвлөлтийн шаардлага хангасан эсэхийг хянан, батлах чиг үүргээ хэрэгжүүлэхгүй байна.
2. Төсөвлөлтийн шаардлага хангасан, хөрөнгө оруулалтын шинж чанартай төсөл, арга хэмжээнд хөрөнгө оруулалтыг хуваарилж зарцуулахгүй байгаагаас байгаагаас сүүлийн 5 жилд хэрэгжсэн 11.7 тэрбум төгрөгийн 118 төсөл арга хэмжээний 52 хувь буюу 6.2 тэрбум төгрөгийн 61 төсөл, арга хэмжээ өмчлөлд бүртгэх боломжгүй, 9.3 хувь буюу 1.0 тэрбум төгрөгийн 22 төсөл, арга хэмжээ үр өгөөжгүй хөрөнгө оруулалт болсон байна.
3. Худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөнд заасан хугацааг баримтлаагүй, тендер шалгаруулалтын баримт бичгийг баталгаажуулж ажиллаагүй боловч тендер шалгаруулалтын баримт бичигт заасан шалгуурыг хангасан гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулж ажилласан байна.
4. Ашиглалтад хүлээн авсан 3 төсөл, арга хэмжээний 440.5 сая төгрөгийн хөрөнгийг өмчид бүртгүүлээгүй, УСНББОУС-ын дагуу үнэлэн капиталжуулах ажлын 1,004.7 сая төгрөгийн 7 засварын ажилд зохион байгуулаагүй байгаа нь хөрөнгийн ашиглалт, хадгалалт, хамгаалалтад тавих хяналт алдагдах эрсдэлийг дагуулж байна.
5. Аймгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтын 67 хувь, Мөрөн сумын төсвийн хөрөнгө оруулалтын 92 хувийг хэрэгжүүлж төлөвлөсөн үр дүнд хүрсэн ба аймгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтын гүйцэтгэл өмнөх онтой харьцуулбал 22 хувиар буурсан үзүүлэлттэй байна.
6. Төсөл, арга хэмжээнд тавих хяналтыг үр нөлөөтэй хэрэгжүүлээгүй байгаа нь аймгийн Засаг даргаас энэ талаар арга хэмжээ авч, аудитын шийдвэрийг хэрэгжилт, захиалагчийн болон зохиогчийн хяналтын үр нөлөөг сайжруулах, ажлын хариуцлагыг нэмэгдүүлэх шаардлагатай байгааг харуулж байна.

Аудитын зөвлөмж:

Аймгийн Засаг дарга(Л.Төмөрбаатар)-д:

1. Өмчлөлд бүртгэх боломжгүй, урсгал зардлын шинжтэй төсөл, арга хэмжээг ашиглагч байгууллагын төсөвт шилжүүлэн батлуулж байх,
2. Захиалагчийн болон зохиогчийн хяналтын үр нөлөөг сайжруулж, ажлын хариуцлагыг нэмэгдүүлэх

Бүс, орон нутгийн хөрөнгө оруулалт, бодлого төлөвлөлтийн хэлтсийн дарга (Б.Базардамбуу)-д

1. Гэрээний хугацаа хэтэрсэн Сумын төвд нэгдсэн халаалт холбох байгууллагын дотоод сантехникийн их засвар /Эрдэнэбулган сум/ төсөл, арга хэмжээний гүйцэтгэгчид алданги тооцох,

Мөрөн сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын дарга(Л.Баярхүү)-д:

1. Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтыг Төсвийн тухай хууль, “Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг төлөвлөх, санхүүжүүлэх, хянах, тайлагнах журам”-д заасны дагуу төлөвлөсөн эсэхэд хяналт хэрэгжүүлж, хурлаар хэлэлцүүлэх;

Мөрөн сумын Засаг дарга(Х.Тайванбаяр)-д:

1. Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтыг Төсвийн тухай хууль, “Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг төлөвлөх, санхүүжүүлэх, хянах, тайлагнах журам”-д заасны дагуу төлөвлөж, олон нийтээр хэлэлцүүлж байх,
2. Хөрөнгө оруулалтаар бий болсон хөрөнгийн ашиглалт, хамгаалалтыг сайжруулах.
3. Өмчлөлд бүртгэх боломжгүй, урсгал зардлын шинжтэй төсөл, арга хэмжээг ашиглагч байгууллагын төсөвт шилжүүлэн батлуулж байх
4. Худалдан авах ажиллагааны тендерийн хүчинтэй хугацаанд гэрээ байгуулж ажиллах,
5. Хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжсэн төсөл, арга хэмжээний худалдан авах ажиллагааны үр дүнд бий болсон тендерийн хэмнэлтийг зарцуулахгүй байх.

ХӨВСГӨЛ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРНИЙ АУДИТЫН ГАЗАР
АЛБАН ШААРДЛАГА

2025 оны 05 сарын 05 өдөр № 88/12230343/1 МАН - 2025/05-21-МАН-ГН Мөрөн суу

Зөрчил арилгах тухай

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлд заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн мөрдөх хясан "Улс болон орон нутгийн төсвийн 2024 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөнөгийн хэрэгжилт" гүйцэтгэлийн аудитаар дараах зөрчил илэрлээ. Үүнд:

Шинээр хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн төсөл, арга хэмжээнийг 63 хувь нь батлагдсан зурга төсөвгүй, 80 хувь нь хэрэгцээ шаардлагад үндэслэж, 8.3 хувь нь өмчлөх, бүртгэх боломжгүй, нийт төсөл, арга хэмжээ олон нийтээр хэлэлцүүлээгүй буюу Төсвийн тухай хуульд заасан шаардлагад нийцээгүй ертөнц дэвтгэн гарч байна.

Энэ нь Төсвийн тухай хуулийн Төсвийн тухай хуулийн 4 дүгээр 4.1.24-т "Төсвийн хөрөнгө оруулалт" гэж улсын болон орон нутгийн төсвөөс санхүүжүүлж, тухайн шатны төсөд хамаарах хуулийн этгээдийн өмчлөхд шийтгэл хийхгүйн зарлигтай", "20 дугаар зүйлийн 29¹ 1-г "Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар шинээр хэрэгжүүлэх аргаар байгууллагын төсөл, арга хэмжээ нь энэ хуульд заасан шаардлагад нийцсэн, холбогдох аргачлалын шалгуур үүргүүдтгээр үнэлээ өгч эрмэлзсэн, эдийн засгийн үр ашг, нийгмийн ач холбогдол бүхий төсүлд байна". Засгийн газрын 2023 оны 278 дугаар тогтоолоор баталсан "Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээ төлөвлөх, санхүүжүүлэх, хянах, тайлагнах журам"-ын 2.3.2.1-т "орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлж төсөл, арга хэмжээний төлөвлөгөөг улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлж буй төсөл, арга хэмжээний төлөвлөгөөний холбогдох маяг, ангилалтай хийл байдалаар хэрэгжүүлж, тайлагнах" гэж заасантай нийцэхгүй байна.

Иймд Төрийн аудитын тухай хуулийн 21 дүгээр зүйлийн 21.1-д "Шагдлагад этгээд хууль тогтоомж, захиргааны хэм хэмжээний болон бусад эрх зүйн акт зөрхөн, хуулиар хүлээн авсан үүргээ биелүүлээгүй бол алдаа, зөрчилтг төсөл, зогсоох, даган гаргуулахгүй байх талаар байгууллага, албан тушаалтантай албан шаардлага өгнө". Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын 2020 оны 12 дугаар сарын 09-ны өдрийн А/95 дугаар тушаал "Албан шаардлага өгөх, тайлагнах акт тогтоох журам"-ын 4.2.1.11-д "хууль тогтоомж, эрх, хэлэлц зөрсөн алдаа, зөрчилтг төсөл, зогсоох, даган гаргуулахгүй байх үр нөлөөтг гэж үзсэн бусад нөхцөл байдал"г заасныг үндэслэн **ШААРДАЛ** нь:

1. Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжэх төсөл, арга хэмжээнийг Төсвийн тухай хууль, Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлж төсөл, арга хэмжээ төлөвлөх, санхүүжүүлэх, хянах, тайлагнах журамд нийцүүлэн төлөвлөгөөгүй зөрчилтг арилгаж, биелэлтгүй 2025 оны 12 дүгээр сарын 10-ны өдрийн дот Хөвсгөл аймаг дахь Төрийн аудитын газар"т ирүүлж,

2. Цаашдаа алдаа, зөрчилтг даган гаргахгүй байх, хууль тогтоомжийн хэрэгжүүлж ажиллахыг Хөвсгөл аймагын Засаг дарга (Л.Төмөрбаяр), Засаг даргын Тамгын газрын Бүс, орон нутгийн хөрөнгө оруулалт, бодлого төлөвлөнөгийн хэлтсийн дарга(Б.Базардамбуу) нарт даалгав.

АЛБАН ШААРДЛАГА ӨГСӨН:

ХӨВСГӨЛ АЙМАГ ДАХЬ ТӨРНИЙ АУДИТЫН ГАЗРЫН
ДАЛГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР: А.ЗЭДЭНБЭАЛТАР
АХЛАХ АУДИТОР: Б.ЗЭДЭНБЭАЛТАР

727232714

1 Хөвсгөл аймаг, Мөрөн суу 8-р байр, аймгийн Засаг даргын Тамгын газрын байрны 3 дугаар албаар хөвсгөл аймаг дахь Төрийн аудитын газар 303 тоот

Аудитаар нийт 7,986.4 сая төгрөгийн зөрчил илрүүлж, зөрчил арилгах 2 албан шаардлага, 2,048.7 сая төгрөгийн 18 зөвлөмжийг 7 байгууллага, албан түшаалтанд өгч ажиллалаа.

№	Илэрсэн зөрчлийн		Акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж	
	Утга	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
1	Төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжих төсөл, арга хэмжээнүүдийг хууль, журамд заасан шаардлагын дагуу төлөвлөөгүй	4,133.4			2	-	-	-
2	Төсөл, арга хэмжээний зураг, төсөв, ажлын иж бүрэн байдалд хяналт хэрэгжүүлээгүйгээс үр өгөөжид сөргөөр нөлөөлж байна.	-					1	-
3	Зураг, төсөвгүй төсөл, арга хэмжээ төлөвлөн баталснаас шалтгаалан тайлант онд хийгдсэн зураг, төсөвт нийцүүлэн 3 төсөл, арга хэмжээний төсөвт өртгийг нэмэгдүүлж тодотгосон	499.6					1	-
4	Аймгийн болон Мөрөн сумын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар өмчлөлд бүртгэх боломжгүй бараа материал, ажил үйлчилгээний шинжтэй 140.5 сая төгрөгийн 7 төсөл, арга хэмжээг төлөвлөн хэрэгжүүлсэн.	140.5					2	140.5
5	Мөрөн сумын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар 2024 онд шинээр хэрэгжүүлэх төсөл арга хэмжээг журамд заасны дагуу төлөвлөөгүй	1,333.7					2	-
6	Мөрөн сумын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар бий болсон хөрөнгийн ашиглалт, хамгаалалт хангалтгүйгээс зарим хөрөнгө эвдэрч гэмтсэн байдалтай байна.	313.7					1	313.7
7	Мөрөн сумын хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжсэн 10, 13, 14 дүгээр багуудын гэрлэн хаяг төсөл, арга хэмжээний гэрээнд заасан барьцаа хөрөнгө суутгаагүй байна.	0.3					1	0.3
8	Аймгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтын 3 төсөл, арга хэмжээний хүрээнд бий болсон 440.5 сая төгрөгийн хөрөнгийг өмчид бүртгүүлээгүй	440.5					1	440.5
9	Их засварын ажлыг үнэлэн УСНББОУС-ын дагуу капиталжуулах ажлыг зохион байгуулаагүй байна	1,004.7						1,004.7
10	Хүнсний ногоо даршлах тоног төхөөрөмж, Байгалийн боржин чулууг зөв хэлбэрт оруулах багаж тоног төхөөрөмж төсөл, арга хэмжээний хүрээнд нийлүүлэгдсэн тоног төхөөрөмжийг одоог хүртэл зориулалтын дагуу ашиглаагүй байна.	116.2					1	116.2
11	Аймгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтын худалдан авах ажиллагааг зарлахдаа тендер шалгаруулалтын баримт бичгийг захиалагч баталгаажуулж ажиллаагүй байна.	-					1	-
12	Худалдан авах ажиллагааг зарлахдаа худалдан авах ажиллагааны төлөвлөгөөний хугацааг огт баримтлаагүй 10-272 өдөр хүртэлх өдрөөр хоцорч зарласан	-					1	-
13	Мөрөн сумын төсвийн хөрөнгө оруулалтын Хилийн цэргийн 0257 дугаар ангиас 2 дугаар хорооны авто зам хүртэлх явган замын тохижилт, шинэчлэлтийн ажилд гүйцэтгэгчээр шалгарсан “Мөнх өсөн нэмэх” ХХК-тай тендерийн хүчинтэй хугацаа болон гэрээ байгуулах тухай мэдэгдэлд заасан хугацаанд гэрээг байгуулаагүй байна.	-					1	-
14	Мөрөн сумын орон нутгийн төсвийн хөрөнгөөр хэрэгжих төсөл, арга хэмжээний худалдан авах ажиллагааны үр дүнд бий болсон тендерийн хэмнэлтийг 2024 оны төсвийн тодотголоор шинээр хэрэгжих төсөл, арга хэмжээний санхүүжилтээр баталсан.	32.8					1	32.8
15	Барилгын ажлын гүйцэтгэл зарим талаар хангалтгүй байгаа нь хяналт хэрэгжүүлэгч байгууллагууд нь үр нөлөөтэй хяналт хэрэгжүүлэхгүй байгаагаас шалтгаалж байна.	-					2	-
16	Сумын төвд нэгдсэн халаалт холбох байгууллагын дотоод сантехникийн их засвар /Эрдэнэбулган сум/-ын ажлыг Их хорьдол групп ХХК нь 2024.05.10 - 2024.12.25	-					1	-

	хугацаанд хийж дуусгахаар гэрээнд заасан боловч гэрээний хугацаанд ажлыг хийж дуусгаагүй							
17	Хөвсгөл барилга захиалагчийн хяналтын төв ААТҮГ-ын мэргэжлийн боловсон хүчин дутуу, одоо ажиллаж байгаа боловсон хүчин нь журамд заасан мэргэжил, мэргэжлийн зэргийн болон туршлагын шаардлагыг зарим талаар хангахгүй байна.	-					1	-
НИЙТ ДҮН		8,015.4	-	-	2	-	18	2,048.7